



Sociální pomoc

Sociálně právní ochrana

3. 11. 2011

Mirka Wildmannová



Sociální pomoc

= činnost subjektů směřující k poskytnutí pomoci všem osobám, které jsou ohroženy obtížnou sociální situací. Tato pomoc má umožnit tuto situaci řešit nebo zmírnit.

***Obtížná sociální situace* – nepříznivý stav nebo souhrn nepříznivých podmínek a okolností vztahující se k osobě nebo společně posuzovaným osobám**



Cíl sociální pomoci

- **Navrátit občanovi co nejrychleji sociální suverenitu**
- **Pomoci překonat přechodně stadium sociálně-ekonomických potíží**
- **Řešit trvalé svízelné postavení**



System sociální pomoci řeší situace:

- **Kdy jsou ohrožena práva občana**
- **Kdy se občan nachází v hmotné nouzi**
- **Kdy je občan v sociální nouzi a není schopen zabezpečit svoje potřeby vlastními silami**
- **Kdy mu tato situace hrozí**



Nástroje sociální pomoci

- **Poradenství**
- **Sociálně-právní ochrana**
- **Sociální prevence**
- **Sociální služby**
- **Dávky sociální péče**



Sociálně-právní ochrana

- **Poskytuje se nezletilým dětem a občanům, kteří nemají způsobilost k právním úkonům nebo nejsou schopni vlastními silami uplatňovat oprávněné zájmy a zákonem chráněná práva**
- **Preventivní a poradenská činnost**
- **Výchovná opatření**
- **Ústavní výchova a ochranná výchova**



1. Dávky při nedostatečném příjmu

- **Příspěvek na výživu dítěte**
- **Fakultativní dávky**
- **Bezúročné půjčky**



2. Dávky pro těžce zdravotně postižené občany, staré občany a osoby pečující o těžce zdravotně postižené občany

- **Jednorázové dávky pro těžce zdravotně postižené občany a staré občany**
- **Opakující se peněžité dávky pro těžce zdravotně postižené a staré občany**
- **Mimořádné výhody pro občany se zdravotním postižením**
- **Příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu**



3. Účelové dávky na specifické potřeby

- **Dávky pro rodiny s dětmi**
- **Nenárokové dávky občanům společensky nepřizpůsobeným**
- **Nenárokové dávky občanům, kteří potřebují zvláštní pomoc**



Sociálně právní ochrana dětí

- *dále SPOD*

- Zákon 359/1999 Sb. O sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších předpisů
 - *působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny*
 - *ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu*
 - *Ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění*



Okruh dětí, na které se zákon vztahuje

- Rodiče zemřeli, nebo neplní povinnosti
- Byly svěřeny do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, a ta neplní povinnosti
- Vedou zahálčivý nebo nemravný život
- Opakovaně se dopouštějí útěků od rodičů
- Byl na nich spáchán trestný čin ohrožující život
- Na základě žádostí rodičů opakovaně umístovány do zařízení zajišťující nepřetržitou péči
- Ohrožovány násilím mezi rodiči
- Děti, které jsou žadateli o azyl odloučenými od svých rodičů



Orgány SPOD

- Obecní úřady s rozšířenou působností
- Obecní úřady
- Krajské úřady
- MPSV
- Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí (v Brně)



Obecní úřady s rozšířenou působností

- Od roku 2003 rozhodujícím článkem státního systému SPOD v ČR

Činnosti:

- Podávají soudu návrhy na omezení, pozastavení nebo zbavení výkonu rodičovské odpovědnosti
- Návrhy na nařízení, zrušení nebo prodloužení ústavní výchovy
- Návrh na vydání předběžného opatření (když se dítě ocitlo bez jakékoliv péče nebo život je v ohrožení)
- Vykonávají funkci opatrovníka a poručníka dítěte v době, kdy dítě takového zástupce nemá
- Zprostředkovávají osvojení a svěřování dítěte do pěstounské péče
- Dále sledovat výkon ústavní a ochranné výchovy



Základní právní předpisy

- Ústava ČR
- Listina základních práva a svobod
- Mezinárodní Úmluva o právech dítěte



Principy poskytování SPOD

- Nejlepší zájem, prospěch a blaho dětí
- Všem dětem bez rozdílu
- Poskytování je bezplatné
- Všem dětem mladším 18 let
- Stát je odpovědný za ochranu dětí před tělesným nebo duševním násilím
- Právo na zvláštní ochranu a pomoc poskytovanou státem v podobě některé z forem náhradní výchovy
- Žádoucí kontinuita ve výchově
- Princip preventivního působení na rodinné vztahy
- Povinnost sledovat výkon ústavní nebo ochranné výchovy



Okolnosti poskytování SPOD

- SPOD nastupuje tam, kde z nějakého důvodu selhává rodičovská zodpovědnost



Kritika SPOD – veřejný ochránce práv

- Sociální pracovníci v dostatečné míře nepoučují rodiče dětí odňatých z jejich péče o významu a důsledcích předběžného opatření
- Rodiče nejsou mnohdy dostatečně poučováni o svých právech a povinnostech vůči dítěti
- Podání návrhu na odnětí dítěte z péče rodičů na základě předběžného opatření, aniž by k tomuto výchovnému opatření předcházela sociální práce s rodinou, nebo tzv. měkčích prostředků k nápravě



Literatura:

- Krebs a kol.: Sociální politika, kap. 13
- Matoušek a kol.: Sociální služby : legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení, vyd. 1, Praha, 2007, 184 s., ISBN 978-80-7367-310-9